

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

PROBLEMATIKA DĚTÍ A MLÁDEŽE

SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ PŘEŠTICE

ČPKP

Tento průzkum byl zpracován v rámci projektu:
*Podpora udržitelnosti procesu plánování dostupnosti sociálních služeb
na území ORP Přeštice, DSO Úhlava a mikroregionu Běleč
fi nancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu
prostřednictvím Operačního programu lidské zdroje
a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.*

Příjemcem dotace bylo
Centrum pro komunitní práci západní Čechy
(www.cpkp.cz)

a partnerem bylo město Přeštice.

Zpracovatel:
Centrum pro komunitní práci západní Čechy
listopad 2011

1.	INFORMACE O ŠETŘENÍ – METODOLOGIE A SBĚR DAT	5
2.	HLAVNÍ CÍLE PROJEKTU	6
3.	INFORMACE O SLEDOVANÝCH LOKALITÁCH.....	7
3.1	Přeštice	7
4.	HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	12
5.	DETAILNÍ ANALÝZA	16
5.1	Vztah mladých lidí k lokalitě – spontánní asociace.....	17
	Pozitivní asociace s lokalitou.....	17
5.2	Volnočasové aktivity	19
5.3	Problematika šikany	21
5.4	Problematika drog a jiných návykových látek.....	23
5.5	Problémy dětí a mládeže ve sledovaných lokalitách.....	24
5.6	Specifika ZŠ Chlumčany	26
6.	FOTOPŘÍLOHA	28
7.	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	30

1. INFORMACE O ŠETŘENÍ – METODOLOGIE A SBĚR DAT

Poznatky shrnují výsledky ze **2 skupinových diskusí** s náhodně vybranými žáky osmých a devátých tříd ZŠ v Přešticích. Dále jsme provedli **2 rozhovory** s těmi, kteří s mládeží v lokalitě pracují. Podle našeho názoru nám také tito lidé mohou velice dobře zprostředkovat problémy a potřeby dětí a mládeže ve sledovaných lokalitách. Získané informace jsme pak doplnili údaji zjištěnými v průběhu **28 rozhovorů** s mladými lidmi ve věku 14–20 let, kteří žijí v Přešticích a blízkém okolí (především v obcích Lužany, Chlumčany a Merklín).

2. HLAVNÍ CÍLE PROJEKTU

- Zmapování potřeb teenagerů ve sledované lokalitě se zaměřením na jejich volnočasové aktivity.
- Získání informací na téma šikany, např. zda mají žáci základních a středních škol povědomost o problému šikany, zda se setkali se šikanou a zda vědí, na koho se s tímto problémem mají obrátit apod.
- Získání základních informací o případných zvyklostech v užívání návykových látek mezi sledovanou generací, s důrazem na tabákové výrobky, na alkohol a na marihuanu či pervitin.
- Popis problémů, s kterými se sledovaní jedinci ve svém životě potýkají, a popis toho, jak tyto případné problémy v současné době řeší.

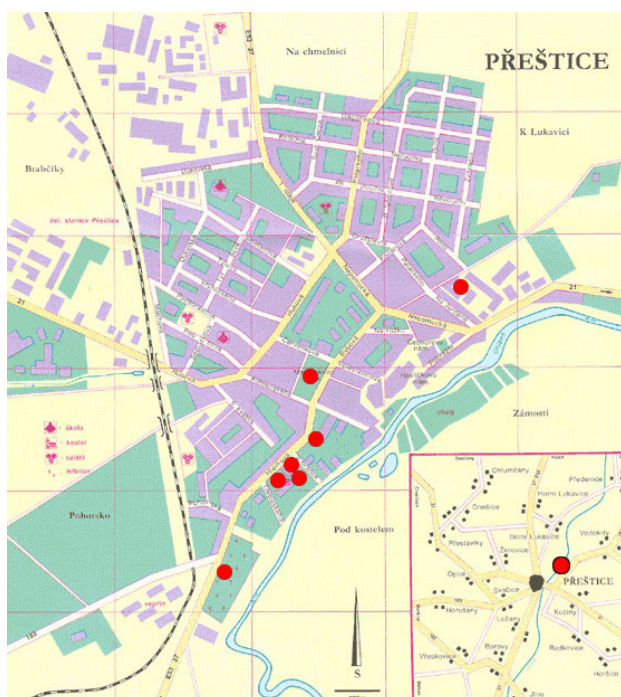
3. INFORMACE O SLEDOVANÝCH LOKALITÁCH

5.2 Přeštice

Správní obvod obce s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) Přeštice leží ve středu Plzeňského kraje v okrese Plzeň-jih zhruba 20 km jižně od Plzně. Sousedí se správními obvody Plzeň, Blovice, Nepomuk, Klatovy, Domažlice, Horšovský Týn a Stod, z nichž nejužší vazby má s ORP Plzeň na severu, ORP Klatovy na jihu, ORP Stod na západě a ORP Blovice na východě.

V registru ekonomických subjektů bylo ke konci roku 2009 evidováno 4 365 subjektů, z toho 3 554 fyzických osob. Míra registrované nezaměstnanosti, jež v prosinci 2010 činila 7,7 %, je dlouhodobě nejnižší či druhá nejnižší v kraji, což je způsobeno působením velkých firem, ale i blízkostí krajského města.

Silniční síť na území SO ORP Přeštice je poměrně hustá, severní výběžek území přetíná dálnice D5 Praha – Rozvadov, jednotlivé obce jsou propojeny silnicemi II. a zejména III. třídy. Hlavním tahem je silnice I/27 Plzeň – Klatovy – Železná Ruda, umožňující rychlý přesun obyvatel severo-jižním směrem, doplněná o systém silnic II. třídy napojených na silnice I/26, resp. I/28 umožňující rychlé spojení s centry sousedních ORP. Železniční síť je zastoupena tratí Plzeň – Klatovy – Železná Ruda a obsluhuje 4 obce (Borovy, Chlumčany, Lužany, Přeštice).

Součástí celého území SO ORP Přeštice je 30 obcí, 18 z nich se skládá pouze z jedné sídelní jednotky (Bolkov, Borovy, Buková, Čížice, Dolce, Horní Lukavice, Nebílovy, Netunice, Nezdice, Oplot, Otěšice, Předenice, Radkovice, Roupov, Skašov, Štěnovice, Týniště, Vlčí) a zbylých 12 vykonává správu nad základními sídelními jednotkami:

- Dolní Lukavice – Krasavce, Lišice, Snopoušovy, Dolní Lukavice
- Horšice – Újezd, Vitouň, Horšice
- Chlumčany – Hradčany, Chlumčany
- Kbel – Babice, Kbel, Malinec, Mečkov, Nová Ves, Lužanská Nová Ves
- Lužany – Dlouhá Louka, Lužany, Zelená Hora, Zelené
- Merklín – Kloušov, Lhota, Merklín
- Přeštice – Skočice, Zastávka, Žerovice, Vícov, Střížov, Bory, Na dlouhém, Pod kostelem, Přeštice – střed, Sídliště, U nádraží, V domkách, Za tratí, Zámostí
- Příchovice – Kucíny, Příchovice, Zálesí
- Ptenín – Ptenín, Újezdec
- Řenče – Háje, Knihy, Libákovice, Osek, Plevňov, Řenče, Vodokrty
- Soběkury – Horušany, Soběkury
- Útušice – Robčice, Útušice

OBEC	Počet obyvatel	Počet mužů	Počet žen	Průměrný věk	Průměrný věk – muži	Průměrný věk – ženy
Dolní Lukavice	878	436	442	39,9	38,6	41,2
Horšice	436	229	207	38,4	37,7	39,2
Chlumčany	2428	1199	1229	39,6	38,3	40,9
Kbel	301	156	145	43,9	41,8	46,1
Lužany	638	315	323	42,4	41,7	43,0
Merklín	1199	616	583	39,3	39,0	39,7
Přeštice	6998	3512	3486	40,9	39,8	42,1
Příchovice	1058	534	524	39,7	38,0	41,4
Ptenín	213	102	111	44,7	44,7	44,7
Řenče	911	468	443	41,1	41,5	40,6
Soběkury	624	318	306	40,8	39,1	42,7
Útušice	643	328	315	40,5	41,0	39,9

Zdroj ČSÚ, data k 1. 1. 2011

Největším a zároveň nejvýznamnějším sídelním střediskem lokálního významu v mikroregionu je město Přeštice s 6 998 obyvateli, v němž je lokalizováno i nejvíce pracovních a obslužných kapacit území.

Věkové složení obyvatelstva SO ORP Přeštice v letech 2000 až 2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stav obyvatel k 31. 12.	19 793	19 963	20 041	20 032	20 235	20 416	20 609	21 027	21 453	21 859
ve věku: 0–14	3 265	3 232	3 225	3 158	3 122	3 126	3 082	3 138	3 137	3 242
15–64	13 658	13 812	13 897	13 960	14 165	14 312	14 484	14 763	15 072	15 270
65 +	2 870	2 919	2 919	2 914	2 948	2 978	3 043	3 126	3 244	3 347
Průměrný věk	39,1	39,4	39,5	39,8	39,9	40,1	40,4	40,4	40,5	40,5
Index stáří (65+/0 –14 v %)	87,9	90,3	90,5	92,3	94,4	95,3	98,7	99,6	103,4	103,2

Zdroj: Český statistický úřad

V roce 2009 žilo na území správního obvodu Přeštice 4 491 dětí mladších 19 let, z toho 3 307 dětí ve věku od 5 do 19 let. Početně nižší je skupina dětí ve věku 5 až 9 let, což je způsobeno nízkou porodností na přelomu století.

Věková struktura dětí a mládeže v ORP Přeštice v letech 2008 až 2009

Věková skupina/ období	2008	2009
0–4	1 088	1 184
5–9	972	986
10–14	1 077	1 072
15–19	1 299	1 249
Celkem	4 436	4 491

Zdroj: Český statistický úřad

Děti do 14 let se na celkové populaci správního obvodu Přeštice v roce 2009 podílely 14,8 %. Nejvyšší hodnotu tohoto podílu zaznamenaly obce Netunice s 19,6 %, což je o 5 % více než podíl správního obvodu Vlčí (19,2 %) a Příchovice (18,0 %). Nejmenší hodnoty měly obce Roupov a Otěšice (shodně 11,2 %). Klesající tendenci ve vývoji počtu této věkové skupiny v první polovině současné dekády nahradil od roku 2006 pozvolný růst.

Počet dětí do 14 let věku v obcích SO ORP Přeštice k 31. 12. 2009

Věková skupina	Počet dětí	Podíl na celkovém počtu obyvatel obce (v %)
Bolkov	8	13,8
Borovy	30	13,4
Buková	30	14,0
Čížice	71	13,8
Dolce	33	12,2
Dolní Lukavice	138	15,9
Horní Lukavice	60	15,2
Horšice	69	16,0
Chlumčany	382	15,8
Kbel	35	11,9
Lužany	99	15,2
Merklín	189	16,1
Nebílovy	40	12,0
Netunice	37	19,6
Nezdice	29	14,4
Oplot	53	15,4
Otěšice	17	11,2
Předenice	30	14,8
Přeštice	982	13,9
Příchovice	187	18,0
Ptenín	29	13,1
Radkovice	12	12,8
Roupov	28	11,2
Řenče	126	13,8
Skašov	33	13,8
Soběkury	78	12,6
Štěnovice	296	16,9
Týniště	6	11,5
Útušice	101	16,2
Vlčí	14	19,2
SO ORP Přeštice	3 242	14,8

Zdroj: Český statistický úřad

Předškolní a základní vzdělání je na území SO ORP Přeštice zajištěno sítí 12 mateřských škol (Borovy, Dolní Lukavice, Horšice, Chlumčany, Lužany, Merklín, Oplot, Přeštice – Dukelská, Přeštice – Gagarinova, Příchovice, Skočice, Štěnovice), 9 základních škol (Dolní Lukavice, Horšice, Chlumčany, Lužany, Merklín, Přeštice, Řenče, Skočice, Štěnovice), 1 Základní speciální školou (Merklín), Základní uměleckou školou v Přešticích a 2 odloučenými pracovišti Základní umělecké školy Dobřany na ZŠ Chlumčany a Štěnovice. V Přešticích rovněž působí Dům dětí a mládeže nabízející pravidelné kroužky, příležitostné akce pro širokou veřejnost a výukové programy pro mateřské i základní školy.

Poradenství a preventivní služby dětem a žákům ve školách v předškolních a školských zařízeních od 3 let do ukončení vzdělávání na střední škole poskytuje Pedagogicko-psychologická poradna Plzeň – pracoviště Plzeň-jih 3 dny v týdnu v prostorách ZŠ Přeštice. K dispozici pro jednotlivé školy je preventivní program KÁPÉZet Pedagogicko-psychologické poradny Plzeň, Částkova 78.

4. HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

○ Výsledky výzkumu ukázaly, že i v těchto lokalitách je jakákoliv **podpora volnočasových aktivit mládeže opět velmi důležitá.**

○ V dané lokalitě je také několikanásobně vyšší nabídka volnočasových aktivit pro žáky prvního stupně ve srovnání s nabídkou pro starší děti.

○ I tady se nám potvrdila známá skutečnost - a to **klesající zájem o tyto aktivity v souvislosti s rostoucím věkem sledovaných dětí.**

○ Pokud se již starší děti, tedy žáci vyšších ročníků druhého stupně základních škol a ještě starší, rozhodnou **organizované zájmové aktivitě** věnovat, očekávají, že tato aktivita bude **kvalitní a vyžadují nejen důvěryhodného a „profesionálního“ vedoucího, ale pro danou aktivitu i kvalitní zázemí.** To jsou aktivity, které starší děti oceňují a které se jim v dané lokalitě částečně i nabízí, ale jejich nabídka není dostatečně široká.

○ Mezi velmi oblíbené sportovní aktivity v dané lokalitě patří házená, oddíly házené v Přešticích, v Příchovicích a okolí jsou oblíbené právě z důvodu, že naplňují očekávané kvality ze strany svých členů. Chlapci pak mají zájem i o další míčové sporty, především o fotbal a floorball. Dívky naopak upřednostňují taneční, hudební a výtvarné aktivity.

○ Je samozřejmě **velmi problematické realizovat organizované volnočasové aktivity** pro ty, kteří se žádných **organizovaných aktivit v současné době z jakéhokoliv důvodu již neúčastní.** Z těchto zmiňovaných důvodů stoupá především **důležitost volnočasových areálů a sportovních hřišť.** Děti a mládež mají potřebu se scházet, pokud jim nabídneme prostor, kde se budou moci zároveň sportovně vyžít, nabídneme jim tím i něco „navíc“, než „jen“ možnost povídání si a procházení se. Eliminuje se tak tedy jejich posedávání na lavičkách a „potulování“ se po obcích, které je ve sledovaných lokalitách nejčastější činností dětí a mládeže po ukončení školního vyučování. Mladí lidé všeobecně projevují zájem především o prostor pro „kolečkové“ sporty. V Přešticích by pak mladí lidé uvítali zřízení veřejného koupaliště, případně bazénu.

- Dotazovaní uváděli také často svou potřebu kulturního vyžití – v dané lokalitě se neorganizují podle dotázaných kulturní a hudební akce zaměřené na námi sledovanou skupinu.

- Mladí lidé navštěvují taneční zábavy – v Merklíně a Chlumčanech. V Přešticích je oblíbený podnik „Stodola“. Na všech těchto místech je zábava spojená s alkoholem, přestože se jí účastní i nezletilí.

- Dotazovaní uváděli jako největší aktuální problém své **problémy ve škole a problémy v rodině**. Problémy v rodině velmi často vycházejí z rozvodu rodičů, který samy děti velmi často vidí jako hlavní příčinu různých patologických jevů mezi mladými lidmi – i z těchto důvodů tak dochází podle oslovených k problémům ve škole, jež často vedou až například k závislosti na návykových látkách.

- **Šikana** se v daných lokalitách vyskytuje, je vázána především na **školní prostředí**. Oslovené děti a mladí lidé se ve většině případů se šikanou ve školním prostředí setkali. Ne vždy jsme se však setkali s tím, že se dané školy tématem šikany dostatečně zabývají. Z našich zjištění vyplývá, že především v ZŠ Přeštice dochází k situacím, kdy jsou žáci a často tedy i jejich rodiče s přístupem školy a s řešeními problematických situací nespokojeni.

- **Drogy, především marihuana** a pervitin, ani alkohol není již pro žáky osmých a devátých tříd nic neznámého. Většina z nich ví, kde a jak zakoupit alkoholické nápoje (především večerky, kluby a restaurační zařízení ve městě apod.). Stejně to je i v případě marihuany, tyto děti vědí, kde ji kdo kouří, kde a za kolik se dá sehnat. Jako uživatele však žáci ZŠ uvádějí především mladé lidi o několik let starší než jsou oni sami. Pokud tedy mluvíme s žáky středních škol, ve většině případů přímou zkušenost s marihuanou mají.

- Velmi důležité je zmínit, že místa, kde se v Přešticích a okolních obcích schází ti, co „kouří“, velmi často odpovídají místům, kde děti a mladí lidé aktivně tráví svůj volný čas – především se jedná o vnitroblok na sídlišti či místa u řeky, u jezu.

SWOT ANALÝZA

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Příroda a okolí ○ Zájem pověřených osob o problematiku dětí a mládeže ○ Komunitní plánování v lokalitě ○ Program Pedagogicko-psychologické poradny Plzeň, Částkova 78, KáPéZet (Komplexní zajištění primárně preventivních a intervenčních aktivit) 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Doprava v Přešticích ○ Výskyt drog ○ Šikana vázaná na školní prostředí a místy její nedostatečné řešení
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Stávající volnočasové aktivity ○ Preventivní programy ZŠ – zhodnocení její efektivity ○ Práce metodika prevence při ZŠ ○ Navázání spolupráce s terénní službou ○ Využití „volných ploch“ k vybudování volnočasových přírodních areálů ○ Kontrola předem vytipovaných míst Městskou policií 	<p>HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Lokality v Přešticích, kde se schází lidé, kteří experimentují s drogami. ○ Chybějící kulturní vyžití – zábavy, taneční večery, filmová produkce. ○ Nezájem o nabízené aktivity ○ Zvyšování počtu heren

5. DETAILNÍ ANALÝZA

POPIS STÁVAJÍCÍ SITUACE A NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ

5.2 Vztah mladých lidí k lokalitě – spontánní asociace

Pozitivní asociace s lokalitou

- Kostel
- Maloměsto
- Domov, rodina
- Škola, přátelé
- ZUŠ, házená
- Vyšlechtěná prasata
- Řeka
- Ticholovec
- Parky ve městě

Negativní asociace s lokalitou

- Herny, herní automaty
„Okolo heren jsou vždy opilí lidé..“
„V hernách hrají i spolužáci, prohrávají tam peníze.“
- Doprava přes město a stav veřejných komunikací
„Semaforey jsou tady špatně seřizené.“
„Ve městě je silný provoz.“
„Ve městě jsou zničené silnice a nekvalitně to opravují.“
„Silnice mi tady ničí kolo.“
- Vietnamci – v Přešticích
- Romové – v Dobřanech¹
- Neefektivní práce Policie ČR (nezvládnutá doprava ve městě, vysoká kriminalita ve městě²)

Vnímané problémy, nedostatky

- Chybějící volnočasové aktivity pro starší děti
„Bylo nás málo, tak k nám musely děti dojíždět, ale to nebylo jednoduché se scházet.“
- Čekárna ČD a nádraží
„Není tady čekárna...“
„Mně se tu nelíbí špinavé nádraží“
- Ze ZŠ odcházejí dobří učitelé
„Ze školy odešlo pár opravdu dobrých učitelů...“
- Kriminalita Romů
„Hodně se tady krade a kradou tady cikáni...“

¹ Dobřany nejsou součástí SO ORP Přeštice.

² Jedná se o názory respondentů, ne o podložený fakt.

- Automat ve škole

„V automatu ve škole jsou předražené potraviny a nápoje.“

- Nedostatek sportovních aktivit

„Zimní stadion nám tady slibují pět let, když ho slíbili, měl by se postavit.“

„I v Dobřanech či Zálesí mají koupaliště, koupaliště mají všechny vesnice okolo.“

„Je tady v okolí málo cyklostezek.“

- Dolce

„Na Dolcích kouří marihuanu všichni.“

Vztah k Přestvicím

Mladí lidé velmi často neplánují ve městě zůstat, raději by k bydlení volili vesnici či větší město, jako je např. Plzeň.

„Je to město, ale nic tu není, jen tady jezdí hodně aut a nejsou tady dobré vztahy mezi lidmi, raději bych bydlel na vesnici...“

„Není to město ani vesnice, má to negativa města i vesnice, to raději do většího města nebo někam na vesnici...“

Vnímaná pozitiva

- Kvalitní sportovní oddíly

„Sporty tady jsou dobrý, hlavně házená, ale i fotbal a tenis...“

„Jezdíme do Vřeskovic, je to tam profesionálnější a hlavně jsme tam v základní sestavě všichni stejně staří...“

„Hraji fotbal v Lužanech, to je dobrý, daří se nám...“

„Hraji tady floorball za Přestvice, je tady dobrý klub...“

Místa, kde se děti neformálně scházejí

- Vnitroblok na sídlišti

„Sejdeme se na sídlišti...“

„Povídáme si a scházíme se ve vnitrobloku...“

- U řeky, u jezu

- Stodola

„Víme, že bychom tam neměli chodit, ale nic jiného tady není... bohužel občas tam jsou policejní zátahy.“

„Máme kde posedět, zahrát si bowling...“

- Lokalita v blízkosti Pennymarketu

„U Penny můžeme jezdit na bruslích...“

5.2 Volnočasové aktivity

Všichni máme povědomí o pravidle, že děti, které aktivně tráví volný čas, se cítí v životě více šťastné než děti ostatní.

Pokud chceme zjistit, jaké pozitivní změny můžeme realizovat v oblasti trávení volného času dětí a mládeže, musíme znát aktuální stav.

Neorganizované aktivity

Sledované děti každý den tráví několik hodin bez přítomnosti dospělého, často o samotě, případně se svými vrstevníky. Pokud jsou děti venku se svými vrstevníky, jejich zábava vypadá takto:

- Procházky po městě – dívky i chlapci
„S kamarády do města – procházíme se...“
„S kámošem chodím ven.“
„S kámošema chodíme po městě, všude možně...“
- Sezení na lavičkách, povídání si – převážně dívky
- Jízda na kole – dívky i chlapci
„Jezdíme na kole.“
„Já jezdím na kole, skáču.“
„Je tady takový malý skate park, kde můžu skákat, ale nedá se tomu tak říkat, je to malý.“
„Skatepark ve vnitrobloku nevyhovuje, měl by se rozšířit.“
„Skatepark je malý, nedá se srovnat s jinými, třeba se skateparky v Plzni, chtělo by to větší plochu.“
- Míčové hry – převážně chlapci
„Občas si zajdeme zakopat nahoru na hřiště.“
- In-line brusle
„Jezdíme v parku.“
„Dá se jezdit pod Penny.“
„Jezdím na silnicích, chtělo by to tady více bezpečných tras... Někdy proto jezdím i do Plzně.“
- Některé děti tráví čas i samy
„Často venčím psa.“
„Kreslím, kdekoliv venku, jsem ráda sama...“
- Pravděpodobně jediný podnik, kam starší děti a mladí lidé chodí, je restaurační zařízení Stodola.
„Chtělo by to prostor, kde by byl kulečník..., teď můžeme jen do Stodoly.“

Pokud jsou děti doma, mezi jejich činnosti patří především:

- Počítačové hry, Facebook
- Sledování TV
- Četba
- Příprava do školy
- Pomoc s domácími pracemi

Doba, po kterou jsou děti venku, závisí na ročním období.

Výsledky šetření ukazují, že mladí lidé ve sledovaných lokalitách často pociťují nedostatek prostoru, kde by mohli provozovat své sportovní aktivity rekreačního typu. Tyto děti projevují zájem především o prostor pro „kolečkové“ sporty, konkrétně především o trasy pro in-line bruslení, skate park, crossové trasy apod. Preferují také vyžití, které jim přinese adrenalinové zážitky.

„Jezdím s kluky na kole po silnici, třeba do okolních vesnic...“

„Skáču, ale je tady malý skatepark.“

Mladým lidem chybí v Přešticích koupaliště.

„Můžeme se koupat v řece, ale koupaliště by bylo lepší...“

Případně minigolf, lanové centrum a jiné podobné možnosti pro aktivní trávení volného času.

„Minigolf tady byl, ale byl zničený, proto tam nikdo nechodil.“

„Lanové centrum by bylo super...“

Dále bylo často zmiňováno, že tyto lokality nenabízí mladým lidem žádné kulturní vyžití. Mladí lidé mají zájem především o taneční kluby a zábavy. Za touto zábavou v současné době musejí dojíždět.

„Jezdíme do Merklína, je to tam super, levné pití...“

„Můžeme Fonobusem na Fonotéku do Chlumčan, dost se tam ale pije a krade...“

Není to tam ani levné...“

Organizované aktivity

V Přešticích jsou zájmové činnosti dětí a mládeže vázány zejména na ZUŠ a DDM. V okolních obcích pak fungují fotbalové kluby či místní dobrovolní hasiči, v Příkladovicích a Přešticích skauti.

Opět i v této lokalitě jsme narazili na nevyváženost v nabídce výše zmíněných zařízení – mnohem více kroužků a aktivit je nabízeno mladším dětem, především dětem z prvního stupně základní školy. Tento stav samozřejmě vychází, jak již bylo zmíněno, i z menšího zájmu starších dětí o organizované volnočasové aktivity.

Přesto však i starší děti mají zájem o organizované kroužky, dívky především o taneční aktivity, chlapci pak o míčové hry.

„V DDM jsou kroužky jen pro malé děti.“

„Tam jsem chodil, když jsem byl malý, tak v první třídě...“

„DDM je dobrý, sestra tam chodí, pro nás tam nic není, my bychom tam chodili, kdyby tam byli třeba míčové hry, super by bylo tam hrát třeba softball, dělat prostě jeden sport pořádně a závodně.“

Oslovení vnímali preferenci volnočasových aktivit malých dětí i z jiných pohledů:

„My jsme zažádali na nějaké skoky do skateparku a ještě nic není, malé děti chtějí hřiště a hned jim ho postaví.“

Pro starší děti v lokalitě fungují především sportovní kluby. Hraje se tady házená, fotbal a floorball.

„Házená je to jediné, co tady můžu hrát, ale musím někam jezdit, u nás už to není...“

„Hraji házenou. Hraje se v Přešticích, ve Vřeskovicích.“

V lokalitě dětem chybí „nečlenské organizované aktivity“ – ať již ve smyslu místa, času, prostoru. Aktivity, které nejsou závislé na počtu registrovaných zájemců.

„Bazén tady chybí.“

„Ráda cvičím, chodím na aerobik, zumbu, určitě by se tyto aktivity ještě mohly rozšiřovat.“

5.6 Problematika šikany

Definice šikany podle metodického pokynu MŠMT. „Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.“

Naše šetření nemůžeme považovat za detailní analýzu šikany v dané lokalitě, takováto analýza však nebyla ani cílem šetření. Přesto jsme se tématu šikany neopomenuli dotknout. Z šetření vyplynulo, že děti se se šikanou setkávají. Šikanu si spojovaly především se školním prostředím.

V daném prostředí se šikana jednoznačně váže na základní školy.

Jako hlavní důvod pro šikanu děti uváděly především odlišnost.

„Šikana je v každém kolektivu, třeba kvůli brýlím, tloušťce...“

„Ten kluk byl chytrý, inteligentní, ostatní se mu směli...“

Jedná se především o slovní napadání a větší či menší fyzické útoky.

„Občas někdo někomu dá pěstí.“

„Je tady psychická i fyzická šikana.“

„Většinou se ale končí včas, nebo si někdo někoho pozve a on to vyřeší - ten kluk si pozve kamaráda...“

„Šikanoval tady kluk kluka, skončilo to dvojkou z chování a snad to stačilo...“

Děti jsou o šikaně informovány především ve škole, prostřednictvím besed, preventivních programů.

„Jednou za rok máme přednášku...“

Ne vždy však hodnotí kvalitu přednášek pozitivně.

„Měla by být větší osvěta ve škole - mělo by se o ní více mluvit.“

Vědí, na koho se v případě potřeby obrátit, nemají pocit, že by se téma šikany ve škole neřešilo. Často však tato řešení nehodnotí pozitivně. Nejen z hlediska případných trestů, ale především z hlediska postupů dospělých.

„Musíme vše říkat třídní, ta to řeší.“

„Řeší to všichni...“

„Učitelé to řeší, upozorňují, dávají poznámky, ale ty nepomáhají... Asi by se o tom mělo víc mluvit...“

Relativně často jsme se setkali i s názory, že se šikana v základní škole neřeší.

„Učitelé by si šikany měli více všímat, většinou o ní ví, ale neřeší to.“

„Učitelé raději vše tutlají, aby škola neztratila prestiž...“

„Učitelka nevěděla, jak se zachovat, tak raději nedělala nic, i když ty nadávky slyšela...“

„Musela jsem odejít na jinou ZŠ, v Přešticích mě spolužačky šikanovaly, pokud jsem to řekla učitelce, bylo to ještě horší...“

„Šikana se teď řešila u nás ve třídě, celý rok se to vědělo, nic se nedělo a teď na konci dostali ti, co šikanovali, dvojkou z chování.“

Velmi často se tak šikana řeší mimo školu.

„Sám jsem se se šikanou setkal, jeden kluk měl se mnou pořád nějaké problémy, tak jsem si na něj počkal a dal mu pěstí...“

„Mamka došla do rodiny toho spolužáka..., nechtěla hlavně nic říkat ve škole...“

Preventivní programy šikany ve školách by se neměly zaměřovat pouze na žáky, ale měly by poskytovat dostatečné vzdělání i pro učitele. Je třeba si uvědomit, že právě ve velkých školách, jako je ZŠ v Přešticích, se šikana velmi těžko rozkrývá a je i velmi problematické pro učitele s ní pracovat.

5.6 Problematika drog a jiných návykových látek

Kouření

Kouření je obecně závažným zdravotním i společenským problémem. Na základě realizovaných rozhovorů a skupinových diskusí vyplynulo, že žáci a studenti v dané lokalitě nemají k tomuto zlovyku vyhraněné názory. Přesto jsme se setkali častěji s negativními názory na tento zlovyk, který je spojován s problémy a nepohodou.

„Holky, co kouří, se mi hodně nelíbí...“

„Holka, co kouří, se nelíbí ani klukům – kuřákům...“

„Na Dolcích kouří všichni, nudí se, není tam co dělat... a kouří nejen cigarety...“

„Kouří ti, co nejsou v pohodě, co mají problémy...“

Žáci ZŠ v Merklíně přiznávají, že se kouří i v prostorách školy. Především na WC, pokud není v blízkosti dozorující učitel.

Alkohol

Mladí lidé přiznávají, že s alkoholem již zkušenosti mají, i když ve většině případů spíše minimální, můžeme říct, že pouze symbolické. Žáci základní školy věděli kam jít, kde není problém si alkohol zakoupit. Velmi často uvádějí, že není problém si alkohol zakoupit.

„Je to všude stejný, není to tady horší...“

Znepokojující je však to, že rozhodnutí, zda alkohol zakoupit, je ponecháno pouze na mladistvích.

„Jde o to, že tady nenalijí jen pivo, ale i tvrdej...“

„Pokud by nešlo nalít, byl by to problém, odradilo by to...“

Drogy

Mladí lidé bydlící ve sledované lokalitě uvádějí, že sehnat drogy není problém. První asociace drogy pro ně byla ve většině případů marihuana (HTC) a pervitin. V dané lokalitě lze vytipovat místa, která jsou tímto jednáním ohrožena – vlastními zkušenostmi dětí a mladých lidí či nálezem injekčních stříkaček. Mezi oslovenými byli především ti, kteří deklarovali, že by drogu nikdy nezkusili. Na druhou stranu byli mezi nimi i tací, kteří v rámci šetření zkušenost s drogou přiznali.

„Drogy mi byly nabídnuty, ale nechtěla jsem je...“

„Kamarádka slavila narozeniny, mělo se tam pít a kouřit trávu, tak jsem tam nešla...“

„V amfíku vždy sedí na schodech a kouří tam, je to divadlo na sídlišti, ale ty lidi neznáme.“

„Nabízeli mi marihuanu – nechtěl jsem.“

„Drogy se řešily minulý rok tady ve škole, na záchodě pan učitel nachytl dva, kteří si něco předávali, byla tady pak policie... Ale ty lidi už ve škole nejsou...“

„Zkoušel jsem marihuanu v Přešticích, kde je sehnatelná, asi to zkoušel každý...“ (15 let)

Setkali jsme se s názorem uživatelů pervitinu v Přešticích, že sehnat a užívat drogy je zde stále jednodušší.

„V Přešticích už to začíná být lepší.“ (uživatel, 20 let)

S marihuanou se tady lidé neseťkávají pouze v největším městě lokality, v Přešticích, ale i v okolních obcích.

„Většina lidí tu kouří marihuanu – já ne.“ (Lužany)

„Na Dolcích hulí všichni nad 14 let...“ (Dolce)

„Drogy jsou v Chlumčanech, na diskotéce...“ (Chlumčany)

Preventivní programy se v základních školách realizují. Oslovení pak měli i další návrhy, jak tyto programy vylepšit.

„Je spousta negativ užívání drog, co mladí nevědí, je potřeba mluvit o důsledcích!“

„Mluvit o kladech i záporech, nic nezastírat.“

„Zvat lidi, kteří o tom něco ví, mají osobní zkušenost.“

„Myslím, že nejlepší je vyslechnout si příběh někoho, kdo drogy bral...“

Prevence drog by se pak měla ještě více zaměřit na děti v problematických životních situacích, měly by se učit smysluplně trávit svůj volný čas. Dále by pak měla probíhat důsledná kontrola míst, kde se drogy a tedy jejich uživatelé vyskytují.

5.6 Problémy dětí a mládeže ve sledovaných lokalitách

Pokud mladí lidé přiznávali problémy ve svém životě, jejich problémy se týkaly především těchto oblastí:

- Problémy v komunikaci s rodiči

„S rodiči si moc nerozumím.“

„Rodiče mě nechápu a nevěří mi.“

„Reaguji vždy jinak, než rodiče čekají.“

„Odstěhovala jsem se k babičce, s našima nebydlím.“

- Problémy v rodině

„Naši se rozvedli, bylo to nepříjemné, hodně...“

- Škola

„Ve škole máme hodně učení, není na nic čas...“

- Lásky
- Vztahy s vrstevníky
- Finance

„Mám problém sehnat brigádu...“

Zásadní problémy dětí jsou většinou zapříčiněny situací v rodině. Velmi stresovou záležitostí je rozvod rodičů. Pozornost si zaslouží především děti z rodin, kde probíhá rozvodové řízení rodičů, a děti žijí pouze s jedním rodičem (nejčastěji s matkou – samoživitelkou), nebo mají rodiče náročná zaměstnání, (případně musí chodit do více zaměstnání) a nemají na děti dostatek času. Také sociální zázemí rodiny je velmi důležité, i když v tomto případě nemusí hrát zásadní roli.

Pozitivním zjištěním je, že děti nemají žádné zásadní obavy z budoucnosti. Pokud děti nějaké problémy či obavy přiznávaly, nejčastěji si je spojovaly se školou.

Na koho by se děti obrátily s žádostí o pomoc, o radu?

- Na kamarády

„Hádky s rodiči – řešila jsem s kamarády, měla jsem pocit, že to není na poradnu.“

- Na rodiče
- Na učitele a vedení školy

V lokalitě podle oslovených není poradna, odborník, s kterým by problémy mohly řešit.

Podle oslovených by své problémy řešily rádi především s někým, kdo podobnou životní situací prošel.

„Nemusí jít o psychologa, ale mohl by to být někdo starší, než jsem já, a taky se jeho rodiče rozvedli...“

Pokud mají děti problémy ve škole, s učením, mají pocit, že se jim žádné řešení těchto problémů nenabízí.

„Potřeboval bych doučování, ale to tady není, učitelé nám toho dávají jen víc a víc a nezvládám to...“

Z diskuse s dětmi vyšel i jejich požadavek na poradnu pro děti, které nemají úplnou rodinu.

5.6 Specifika ZŠ Chlumčany

ZŠ Chlumčany je klasická základní škola s 9 třídami. Ve školním roce 2010-2011 do této školy docházelo 212 žáků, převážně z Chlumčan. Rodiče dětí ze spádové oblasti v současné době volí pro své děti především ZŠ v Přesticích. Přesto však je výuka ve škole časově přizpůsobena dojíždějícím žákům.

Socioekonomická struktura obce je dána především vystavenými bytovými domy pro zaměstnance průmyslových podniků v obci. V současné době tyto podniky snižují počet pracovních míst, v obci vzrůstá nezaměstnanost.

„Uzavírají se fabriky, zvyšuje se tady nezaměstnanost.“

„Původní obyvatelé Chlumčan jsou jiní, žijí úplně jinak, ve srovnání s lidmi přistěhovanými do podnikových bytovek...“

Ve škole je také několik integrovaných dětí, rodiče dětí s výraznými výukovými problémy si ve většině případů přejí, aby jejich děti zůstávaly v ZŠ v obci. Psychologové obvykle tento fakt vnímají negativně, tyto děti by po absolvování praktické školy měly větší šance se uplatnit ve svém budoucím životě.

Dospělé obyvatele v současné době trápí především zrušení vlakového nádraží. Stávající vlaková zastávka je na vzdálenějším místě a je tedy nefunkční.

Mladé lidi v obci pak velmi trápí, že v obci není místo, kam si mohou jít posedět a pobavit se. Ve svém volném čase se děti i mladí lidé především procházejí po Chlumčanech. Mladí lidé se často scházejí na hrázi rybníka, na náměstí na lavičkách (momentálně jsou však lavičky zničené).

Jejich potřeba by se dala vyřešit nízkoprahovým zařízením pro tuto skupinu obyvatel.

Pro menší děti tady bylo dětské hřiště, ale to děti během dvou let zničily. Pravděpodobně na toto hřiště chodily i děti starší, než pro které bylo postaveno.

Volnočasové aktivity dětí a mládeže v obci zajišťuje ZŠ. Sportovní aktivity fungují v rámci školní tělocvičny, kulturní aktivity jsou provozovány v rámci kulturního domu. Kino v obci je uzavřené. V obci je fotbalové hřiště a tenisové hřiště. Na pozemku školy je volně přístupné hřiště s umělým povrchem. Obec pronájem sportovišť pro sportovní oddíly ve většině případů z velké části finančně podporuje. V rámci ZŠ funguje pro žáky prvního stupně školní družina. V rámci ZŠ je otevřen kroužek keramiky, který není v současné době naplněn. Chlapci mají zájem především o fotbal, děvčata o taneční aktivity. Chlapci i děvčata hrají v obci volejbal a badminton. Přestože jsou zájmové aktivity dotované školou i obcí, pro některé rodiny jsou stále finančně nedostupné.

V kulturním domě se v pátek a v sobotu konají „fonotéky“ (diskotéky), do obce se sjíždějí mladí lidé z okolí. Není neobvyklé, že se mezi těmito návštěvníky objevují uživatelé drog apod. V minulosti se občas stávalo, že návštěvníci těchto

akcí ničili veřejný majetek obce. Tyto akce navštěvují i někteří žáci posledních ročníků základní školy.

V rámci školy jsou realizovány preventivní programy (např. den zdraví, protidrogové programy, programy zaměřené na téma šikany apod.). Tyto programy jsou pro školu zdarma, případně to škola řeší přes grantové tituly či tyto programy platí z vlastních zdrojů.

Ve škole se šikana objevuje, škola situaci řeší.

Ve škole se podle pedagogů problémy s drogami neobjevují, nicméně v obci byl v nedávné době zásah proti pěstírně konopí, spekuluje se o výskytu drog v obci.

Škola spolupracuje s Pedagogickou-psychologickou poradnou Plzeň-jih. (program KápéZet)

6. FOTOPŘÍLOHA

Přeštice – náměstí

Přeštice – vnitroblok

Přeštice – vnitroblok

Chlumčany – přístřešek v areálu školy

7. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

1. **Nabídnout další volnočasové aktivity pro starší děti** – zájem o dané aktivity ověřit např. formou dotazníku, vytvořit kvalitní podmínky pro rozvoj „vybrané“ aktivity.

2. Rozšířit nejenom volnočasová hřiště, ale nabídnout jim tím i další vnitřní sportovní aktivity, které nejsou závislé na počtu členů, např. „cvičení pro ženy a dívky“, posilovna, bowling pro mládež apod.

3. Velmi žádané jsou jakékoliv venkovní prostory na provozování adrenalinových aktivit, tj. např. skate parky, crossové dráhy, cyklotrasy s přírodními překážkami, lezecké stěny apod.

4. V rámci města Přeštice se mladí lidé v letních měsících scházejí u řeky, u jezu. Pro jejich větší bezpečnost doporučujeme ve městě vybudovat veřejné koupaliště, kde by děti a mladí lidé byli i pod větší kontrolou dospělých. Další možností je pak vybudování letního kina.

5. **Velmi vhodným řešením pro danou lokalitu by byl prostor, který by dětem a mladým lidem nabídnul volnočasové využití hudebního, kulturního a podobného charakteru.** Mohlo by se jednat o klubovnu – neformální komunitní centrum, kde by děti a mladí lidé mohli provozovat své neorganizované volnočasové aktivity – bowling, taneční večery, filmové produkce apod. Ideální by bylo, aby v rámci těchto aktivit byli „pod dozorem“ dospělí, pro ně důvěryhodné osoby.

6. Nejen v rámci výše zmíněného prostoru by se mohly realizovat akce, které by měly za cíl **kulturní využití** nejen sledované věkové skupiny obyvatel – hudební programy, filmové produkce, besedy na zajímavá témata pro celé rodiny.

7. **Zvýšit kontrolu vytipovaných míst v lokalitě** – zvýšit počet kontrol Policií ČR. Jejich úkolem by byla kontrola vytipovaných míst, kde se schází problematičtí jedinci, nejen z řad mládeže.

8. **Získat informace o problematice drogově závislých** od terénních pracovníků, případně protidrogového centra, které v dané lokalitě působí. Zajistit terénní pracovníky působící ve všech větších obcích lokality.

9. Zvýšit **zájem o děti**, které procházejí složitou životní situací, jako je např. rozvod či rozchod rodičů. Za vhodné považujeme zřízení poradny pro rodinu, děti a mládež.

10. Na webové stránky města umístit sekci s informacemi určenými mladým lidem. Tyto stránky by je mohly informovat nejen o všech možných aktivitách, kulturních akcích apod., ale mladí lidé by na nich měli mít možnost najít odkazy

na poskytovatele služeb, a to nejen sociálních, zaměřených právě na tuto skupinu obyvatel.